

Х. М. Верменічева

завідувач сектору державної реєстрації юридичних осіб,
легалізації об'єднань громадян та державної реєстрації
друкованих засобів масової інформації реєстраційної служби
Головного територіального управління юстиції
в Івано-Франківській області

ЯК ЗАРЕЄСТРУВАТИ ДРУКОВАНІ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

Одним із найбільш давніх засобів поширення масової інформації є друковані засоби масової інформації (далі – ЗМІ). В другій половині ХХ століття почалась ера телебачення, а кінець другого тисячоліття нашої ери ознаменувався становленням та розвитком електронних ЗМІ, що розповсюджуються через глобальну комп'ютерну мережу Інтернет. Та, незважаючи на це, друковані ЗМІ почали активно пристосовуватися до умов та просторових особливостей віртуального медіа-простору. Тому на сьогодні друковані ЗМІ є невід'ємною частиною сучасної масової комунікації.

У вітчизняному законодавстві можна виділити кілька засад класифікації друкованих ЗМІ, які зумовлюють особливості державної реєстрації та застосування до них деяких регуляторних актів щодо оподаткування та державної підтримки. До таких засад класифікації, зокрема, належать: сфера розповсюдження, вид видання, статус видання, програмні цілі або тематична спрямованість, категорія читачів, цільове призначення.

За сферою розповсюдження розрізняють друковані ЗМІ: зарубіжні (більше однієї країни), загальнодержавні, регіональні (дві і більше областей), місцеві.

За видом видання можна назвати такі друковані ЗМІ, як: газета, журнал, збірник, бюлетень, альманах, календар, дайджест тощо.

З огляду на можливість публікації нормативно-правових актів органів державної влади України та місцевого самоврядування виділяють офіційні ЗМІ («Офіційний вісник України», «Відомості Верховної Ради України», газети «Урядовий кур'єр» та «Голос України» тощо) та неофіційні ЗМІ.

За статусом видання можуть бути вітчизняні (засновник або всі співзасновники є фізичними або юридичними особами-резидентами), спільні (хоча б один із співзасновників є іноземною фізичною або юридичною особою).

Відповідно до категорії читачів визначають ті верстви населення, на які розраховане видання: усе населення, дорослі, молодь, діти, чоловіки, жінки, інваліди, студенти, працівники певної галузі, науковці, педагоги тощо.

Програмні цілі (або тематична спрямованість видання) характеризують завдання, які ставить перед собою засновник друкованого ЗМІ. Тому важливою характеристикою є вид видання за цільовим призначенням: загальнополітичне,

з питань економіки і бізнесу, виробничо-практичне, наукове, науково-виробниче, науково-популярне, навчальне, довідкове, літературно-художнє, з питань мистецтва, спортивне, юридичне, для дозвілля, медичне, релігійне, уфологічне, екологічне, туристичне, інформаційне, для дітей тощо. Окремо слід виділити такі види видань, як реклама (понад 40 % обсягу одного номера – реклама) та еротичне, оскільки на дані види видань не розповсюджуються встановлені законодавством пільги, а з останніх стягується більший порівняно з іншими реєстраційний збір.

Також класифіковано друковані ЗМІ за періодичністю.

Правові основи діяльності друкованих засобів масової інформації (преси) в Україні врегульовано Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.1997 р. № 1287 «Про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та розміри реєстраційних зборів».

Право на заснування друкованих засобів масової інформації гарантується Конституцією України та Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», тому при здійсненні державної реєстрації не вимагається, аби це право було передбачено статутними документами заявника.

Засновником (співзасновниками) друкованого ЗМІ відповідно до ст. 8 Закону про пресу можуть бути громадяни України, інших держав та особи без громадянства, не обмежені у цивільній правоздатності та цивільній дієздатності; юридичні особи України та інших держав; трудові колективи підприємств, установ і організацій на підставі відповідного рішення загальних зборів, конференції.

Для державної реєстрації друкованих засобів масової інформації подається заява. Заяви про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації, додатків до них у вигляді видань газетного та журнального типу подаються до реєструючого органу засновником (співзасновниками) на кожне видання окремо у друкованому вигляді державною мовою.

У заяві про державну реєстрацію періодичного друкованого видання мають бути вказані:

1) засновник (співзасновники) видання (засновник – юридична особа наводить повну назву згідно з документами, що підтверджують його цивільну правоздатність; засновник – фізична особа наводить свої паспортні дані);

1-1) пов'язана особа – юридична або фізична особа, яка здійснює контроль за засновником (співзасновниками), власником (співвласниками) друкованого засобу масової інформації, а також юридична особа, за якою засновник, власник (співвласник) здійснює відповідний контроль. У разі якщо одним із співзасновників (співвласників) друкованого засобу масової інформації є фізична особа, пов'язаними з нею особами вважаються також члени її сім'ї (чоловік, дружина, діти та батьки, мачуха та вітчизим, рідні брати, сестри та їхні діти, чоловіки (дружини), спільно з якими вона здійснює контроль за друкованим засобом масової інформації;

2) вид видання (газета, журнал, збірник, бюлетень, альманах, календар, дайджест). Слід взяти до уваги, що не підлягають державній реєстрації як друковані ЗМІ такі видання, як «атласи», «довідники», «каталоги», «посібники»;

3) статус видання (вітчизняне – друкований засіб масової інформації, у якого засновником виступають українська(і) юридич-

на(і) та/або фізична(і) особа(и), редакція (видавець) розташована на території України та в назві не використовується марка (назва) зарубіжного ЗМІ; спільне – друкований засіб масової інформації, створений за участю іноземної(их) юридичної(их) чи фізичної(их) особи (осіб), в назві такого засобу масової інформації може використовуватися марка (назва) зарубіжних засобів масової інформації);

4) назва видання (мовою (мовами), якою (якими) виходитиме в світ);

5) мова (мови) видання;

6) сфера розповсюдження (місцева – в межах Автономної Республіки Крим, однієї області, одного чи кількох районів, міста, інших населених пунктів, а також підприємств, установ і організацій; регіональна – дві та більше областей; загальнодержавна – в межах України; зарубіжна – за межами України);

7) категорія читачів (верстви населення, на які розраховане видання: все населення, дорослі, молодь, чоловіки, жінки, інваліди, студенти, працівники певної галузі, науковці, педагоги тощо);

8) програмні цілі (основні принципи) або тематична спрямованість (їх стисла характеристика: розвиток освіти, підвищення рівня духовності, розвиток дозвілля, інформування населення з певних питань, заснування видання з благодійною метою для безкоштовного розповсюдження (у такому разі засновник (співзасновники) звільняється від сплати реєстраційного збору);

9) передбачувані періодичність випуску, обсяг (в умовних друкарських аркушах) і формат видання;

10) юридична адреса засновника, кожного із співзасновників (вказана в правоустановчих документах) та його (їх) банківські реквізити;

11) місцезнаходження редакції;

12) вид видання за цільовим призначенням (загальнополітичне, з питань економіки і бізнесу, виробничо-практичне, наукове, науково-виробниче, науково-популярне, навчальне, довідкове, літературно-художнє, з питань мистецтва, спортивне, правове, еротичне, для дозвілля, медичне, релігійне, уфологічне, екологічне, туристичне, рекламне (понад 40% обсягу одного номера – реклама), інформаційне, для дітей).

Крім того, в заяві зазначається, що в разі зміни відомостей, які в ній вказані, засновник (співзасновники) повинен повідомити реєструючий орган протягом 1 місяця з дня, коли такі зміни відбулися, в тому числі слід подати зміни до правоустановчих документів (зміни юридичної адреси, банківських реквізитів, адреси редакції, виду, програмних цілей або тематичної спрямованості, періодичності випуску, обсягу та формату видання, статусу видання, виду видання за цільовим призначенням).

До заяви про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації додаються документи, що підтверджують цивільну правоздатність засновника (співзасновників) – юридичної особи; копії свідоцтва про державну реєстрацію, статуту (положення), установчого договору, засвідчені нотаріально; протокол або витяг з протоколу рішення загальних зборів (конференції) – у випадках заснування друкованого ЗМІ трудовим колективом,

згідно з вимогами ст. 8 Закону про пресу; угода між засновником і правонаступником (у разі перереєстрації засобу масової інформації у зв'язку із зміною засновника); установчий договір між співзасновниками друкованого засобу масової інформації (засвідчений нотаріально, якщо одна із сторін – фізична особа); довіреність, доручення (якщо заяву та/чи установчий договір, угоду між засновником і правонаступником підписує особа, якій таке право не надано правоустановчими документами).

Фізична особа додає копію сторінок паспорта, що засвідчують громадянство та проживання фізичної особи.

Заява про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації розглядається в місячний строк з дня її одержання. Після прийняття рішення про державну реєстрацію та сплати засновником (співзасновниками) реєстраційного збору, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 1997 року № 1287 «Про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та розміри реєстраційних зборів», йому видається свідоцтво.

У разі зміни засновника (складу співзасновників, у тому числі зміни найменування засновника), назви, мови, сфери розповсюдження видання друкований ЗМІ підлягає перереєстрації. Раніше видане свідоцтво підлягає обов'язковому поверненню реєструючому органу. За видачу нового свідоцтва справляється збір у розмірі 50 відсотків встановленої суми реєстраційного збору.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ визнається недійсним на підставі письмового повідомлення засновника (співзасновників), погодженого з редакцією, а також рішення суду про припинення випуску друкованого ЗМІ. Свідоцтво в таких випадках підлягає поверненню реєструючому органу у 10-денний термін. ■